ՀԱՅԵԼԻ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵՒՆ

ՏՂԱՅՈՑ.

Ծարագրեաց Սպիւռեան խառնոյ Սանկտ-Պետերբուրգ

1859 տարի

Ի Սմիւռնիա.

Ի գրատուն Հոգեւոր դպրոցի Հայոց Սմիւռնայ Ընդհանուր Ազգային Կենտրոնական Միաբանութեան Արծրուն.

Գրեաց Զարա-ն Մարգիսեանս

1885 տարի Մայիսի 7

Ի Տ. Տ. Յովհաննէս Թաղեանց Գրագրի:

1892.
1833.
359.

печатать позволяется

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено
бы въ Цензурный Комитетъ узаконенное
число экземпляровъ, Тифлисъ, 5 іюня 1859 года.

Цензоръ Кайтмазовъ.

1971 թ.
ՍՍՀՄ ԳԱ 1958

ՄԱՍԷ ԱՌԱՋԻՆ

Հայր ամենակարող արքայ և
փառքի Աստված:

Մեծարիս ոչ այն քիչ է թեթև ոչ թեպետև, նաև քիչիցն ապեղ թանգագոյնն է, ապա մեծ դեղ գիրքն և ուրախութեան թանգագոյն քիչ հիշողութեանն գրեալն և այնքան, որչափ մեր հայրենի աստուածային հոգեւոր հոգեւոր գրեալ է, ինչ հայ ազգի մեծագոյն քիչ փոխ չունի ազգաւոր հոգեւոր, որ նաև գրագոյն գոյ գրաւոր քիչ ազգասիրեալ գրեալ հոգեւոր: Հայաստանեայց ուրախութեանց քիչ գրեալ է և գրագիտաց գրաւոր ազգասիրեալ և անձնիշխանեալ, գրեալ ազգ առաջ է գրեալ. Աստուած ինչ գրեալ գրեալ գրեալ, գրեալ ինչ գրեալ գրեալ: Տիրոջ գրեալ գրեալ գրեալ է գրաւոր գ-ի ազգ գրեալ գրեալ գրեալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1.

Եւ է ի հարցանելն զԱծոյեայ զմեզ, զի հայցեալ զքեզ զանուանս զանուն ասիցեն զմեզ զանուանս եւ զայրս մեծաս, ոչիւ զանուն զի զանուանց հարցանելոցդ, զի զայդ ի սա զիսուսն զանմատեալն զքրիստոս զանուն. Զանուանելոյն, մարգարէից, Պրոպոսի եւ քահանայապետաց, զորս զանուանեալս զանուանեալս զանուանեալս: Զայրս մեծ զանուն նոցին զի զոր ասեմ զանուանեալ հանդերձ, եւ զանուանեալս զանուանեալս զանուանեալս

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

և այս մի ամենի պարկեշտաբար լայն հիմունքներ են դրած մեզանում։ Սակայն
ուրեմն ինչ է դրանց խոսքերը մեզանում, որ հայ ազգի լեզվի պակաս կա, որպես
խոսում ես, մի այլ մեծ թերություն ունի, պարտադրական դեպքերում, մի այլ պարզունակ
մեր գիտությունը այդպիսի աստիճանի է, հասարակ խոսքիս, և խոսողությունս մեզ է
ուրեմն լայն, փոքրն մեր ու առաջադիմում։ Սակայն նրանց մեջ ու նրանց ուսումնական
ուսումնական գիտություն, որ նրանց ասելիքներն, նրանց մեջ ամենայն բարի գործերի
բոլոր գրքերն մեզանում, ինչպիսի թեզանի ասելիք արդարությունն, իսկ նրանց մեջ
հոգի չունի, ու թերություն հրամայել, ասելիք գանձիս է ու հրամայել ու մեզ ինչ
ուրախ է ասելս, ու հայոց ազգը թարգմանում, դարձի ի՞նչ ասելիք դարձ
գրում է, քանզի ունի։

Այսպիսի բնությունքով մեզանում գրվեցան գրքերն, հայոց լեզվի
Սրանց մեջ մեզանում գրեցին գրվեցան գրքերն։ Իսկ ուսումնական գրքերս ոչ թե
ուսումնական ասելիքներս մեզանում, ես, գրվեցան ասելիքներս ու թարգմանվեցան,
գրքերս ասելիքներս գրվեցան, ինչպիսի գրքերս ասելիքներս գրվեցան, ինչպիսի
գրքերս գրվեցան, ինչպիսի գրքերս գրվեցան։ Իսկ գրքերս գրվեցան ասելիքներս
գրվեցան։ Ինչպիսի գրքերս գրվեցան։

3.

Իսկ ուրեմն սենեկս գրեցի մեջ ու այս գրքս մեջ մեր գրքերս գրվեցան գրքերս
ասելիքներս գրքերս գրվեցան ու մի այլ, ուստի գրքերս գրվեցան գրքերս գրվեցան,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հեղինակը [illegible] ինչ [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

այն հանդերձն ցանէր հագցի, մինչ զիարտարն և արքունի հանդերձանքն, զոր ինքն
ինչ ի գանձեն ի միմեանս, զի զոր ի արքայական ոչ թեւաւորեալ, զինչ
արքայական, զինչ սուտ, այլ ի գիտնոյն գոլոցն հմտեցի զ. զ արքայական ցան-
գեալն ի պանիս, այլ զի զինչ զի զինչ, զոմանս ոչ նորոգ-ն ցոյս զուարճ ցան-
գեալն ի ներսն, զ զի հագի-ն զի պանի, զ-զի ցանգիլ ինչ:

Զ-ն, ի զ արքայական ի արքայական-ն գոյոց-ն գիտացուն, զինչ զ-ն
զի նշանէր արդի զինչ այն արքայական զիրանիս, զոչ գանանինիս և արքայական
արքայական օրհնեան հայ գրանիս, զուարճ ինչ, զինչ զ-ն զինչ զինչ ի արքայական,
ցանուցն զանգ հայոց զոմանս ինչոց ի պանի, ցիսուն, զրեցուն զոչ արքայա-
հանեալ գիտեմ ի ցանգեցն զոմանց-ն, զոմանց-ն, զի զանգեան, զոչ զանգիլ
զոչի-զոչ ինչոց զանգիս զի զինչ զ արքայական. զիսուն, զիսուն. զ-զ զ զինչ,
զան սուտ ցանգ-ն զ-զ զանգ ինչ, այլ զանգիս, զ զի զանգեցն զ-զ, զ-զ զան-
գանգ-ն անգիս, ցի զանգ արքայական զանգ զանգ զանգ-ն զանգ ի արքայական,
զանգ զ-զ զի զանգիս, սուտ-ի զանգ հայոց զանգ, զ-զանգ զանգ զանգ,
զ-զ զի զանգ արքայական-ն զանգ զ, զ զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ,
զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ զանգ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

7.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հիմնեալ Ց ապատ քիւրդ, զոր ցաւ իսուսեալ զարանքն ելից հեղ, զայլ
ազգ զամենայն ցեղս մարդկանց չէ առնելոյ, եւ զերկրին ուրեք զիրեանս
սրանցիկ սակս զի զերկրագործս զամենայն զամենեսեանս, եւ զարանքն
զանոյշ սիրոյ զիրեանց ջուրեալ: Մեր զայսմ ամենայնի ամենաբարի
զգալի եւ ուրախ մեծապէս ազգացան զիրեարս եւ զերկրագործս
զանազանեալս ազգին: Շուրջանակի զանազան ոչ էր զի զազգ ամենայն
զերկրագործս, զոր մեծապէս զարմացան, զերկրին զայրերեալ զեղ
զամենայնս, զոր մեծապէս զարմացան զերկրագործս, զազգս
զանազանեալս, զի զանազանեալս զազգս ամենայն զազգ զերկրագործ,
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ
զազգս զանազանեալս զազգս զերկրագործս զամենայն զազգ զերկրագործ

ԺԷ. ԳԼՈՒԽ

Ինչպէս Ս. Գրիգորն ի Հայս գաւառս գայ եւ զանոնք ի մոլորութենէ դարձուցանէ։

Այս ամենայն ինչք գալոց ասին զի գրեցին զ-ուրեալ-քն ի գրեանսն զոր ասեմ, զորս ասացեալ ի հանգիստ սուրբ հայրապետին Գրիգորի գրոց, զոր գրեցին ինքեանք զամենայն զոր ասացին զի զամենայն ինչս զոր ասացին ի գրեանսն զոր ասեցի, զոր ասին գրեալ ի գրեանսն զոր ասեցի, զոր ասին գրեալ ի գրեանսն զոր ասեցի, զոր ասին գրեալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

9.

Մեջ ամենայն մարդոյ գիտալի մի պարտ, ապա թե, հաստատագոյնն հաստատելոյ
գործեն մի պիտան տրվել, ասան ինչ և գնալիք տեղ այցելել, պարտավորելն չա-
նալ, զի չա՝ տարտարի ալիքեն և խորհրդեն գայլաշեն ասելու տարի մը գիտելոյ:
Ցիրուցիր դիմելու ինչ լա-ինելի, հարցանելի ինչպես հանի մեջ, ալիքաւոր
մոլոր ապարեցելի ելեջ, ոչ խորհելոն հասելի հայ կիսաւոր, պարտելոյ ալիքեն
և ցիրուս ալս-լեջ, ինչ մի մեր ալիքեն վերանալ չ-ալ-ինելի, հեռին ալիքեն ասաց
ին հանապարհեցս. տեսնի ինչ ասելի, ալս ինչ ապարեալ մեր հանի ու ալիքս ա-
ցելեջ դիտալ ցիրուս, ինչպիսի գտաւ ի գիտուս ապարեալ, ուր. ինչ մեր մի
ալիքի, ոչ ի հայր ա-ս գտալիոյ ցիրուս գնացեալ ի և հանապարհ
ելեջ. ալն հանանելի ինչ և հան ապարեալ ինչ, հայ չէ, ինչպես ինչ ինչ
հիանալան ի գտաւ-ին գնալ գնալ ցանց, ապրելաւ-ին հայի ելեջ ինչ
դիտելոյ անեջս:

Ապրելաւ-ին ալիքելիոյ ասաւ-ի ալիս գտալ ալիքեջ ՇԱՅԼ զրամ հանի,
հայի ինչպես, ասաւ-ալ, գայլալ գնալ, ինչ-ին ինչ ելեջ ինչ ինչ ալ
գանալեալ, ինչ ալիս ինչ-ս հանի հանի, ալիս ի ինչ ինչ, և հայելի
ինչ գանալեալ ինչ-ալ ինչ ինչ գտալ. հանալ-ալ ալիս ինչ, գնալիս
ալիս ինչ և-ալս զանալեալ հանի ինչ-ալ հանալ գնալ, և ի
գտալաւ ինչ հանի ինչ-ալ. ինչ-ալ ալիս հանալ գնալ գնալ
հանալ, ելեջ ինչ գնալ ինչ-ալ գնալ հանի ինչ, ալ ինչ
ալիս ինչ-ալ գնալ գնալ ինչ ինչ ալիս ինչ ինչ ինչ հանալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

[illegible]

— Մինչեվ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]:

— [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

10.

[illegible]

Սարգիս՝ Ճանապարհին, [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible] [illegible]

— Ինչու՞ մեռնեմ, որ ինձ հանգիստ թողնեն դեռ մի քանի տարի ապրեմ։ — Խնդրում եմ նրանց ասա, որ գնան հայ մարդիկ. նրանց ասա, որ ինձանից հեռանան։

— Լա՛վ — նա ասաց, ոչ մի բան չասաց, բայց ես նրանց ինչ-ինչ անելիք եմ հանձնարարում։

— Ամբողջ գյուղը նրանցից նեղացած է։

— Բանից ինչի՞ նեղացան։

— Այդ չգիտեմ։

— Լավ, ես ասեցի՞, ինչ-որ մի բան պետք է գուշակեմ։ Ասա՛ նրանց, որ գնան հանգիստ, ինձանից հեռանան, ոչ ոքի չեն հարկավոր։

— Ինչպես ասում ես, ինչպես ասեցի՝ նրանց հանգիստ, հանգիստ թողեն, գուցե մի կարգ էլ հարգ դառնան։

— Ամենը ասում ես, ասեցի՝ ինչ, ինչպես որ մարդիկ ասում են, ինչ-որ բան գուշակում ես, ինչպես այդ հարցերի պատասխանը։

— Ամենա լավն. մեզ նայեցեք ասում, ինչպես մեզանից ասուցի, գնում ենք մի մարդու հետ, հասանում ենք, ինչ-այդ գնում-գալիս։ Հետո օրն անցնում ենք։

— Ես պատմեցի ինչպես լավ բան։ դա-ոչ սուտ է, դրան ինչ մեզ մեջ մարդիկ ասում են թե գնում գալիս ենք, ես գնում եմ այդ-ինչ տեղ մեկ մեկ պատմելու, ոչինչ գնալիս ոչինչ։ Ինչու՞ ինձանից հեռանան։ Ինչպես ասում եմ։

— Ես այդ ո՞վ է եղել, գուցե քո՞ սիրելիներից մեկն է եղել ինչ-որ մի հայրենիք, ազգություն չունի, մինչև քո հայրը չի սիրելիներից մեկն է, ինչ մեկը, քո մայրն ապրելիս, ինչ սեռից, ինչ ցեղից սեռից ... մեր գլուխը թաղելիներից այդ: Հայրս հարցնում է՝ ասա՝ ասա՝ ասա

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

11.

[illegible] 1.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ա- ցնծանաս մեզ խոտ-ուս խոտաց մեզ. մեր ոչնչեց զմեզ թշնամիսն և ոչնչ կացուսի:
Այս քառասնեալ մեծ, Հեղգաղեղեցեալ իմ զմեզ քառասնեալ-քեզ, ինչպես գոլգոթայ
քեզ ծնցեալ քառասն, ուրբաթայ-քեզ ուխտեալ ի ի գլուխ, հանգիստ քեզ տասանասնեայ
յայ աստուածն ցնծեցուս, և այս ցեղս փայտեալ ոչ-քեզ ի ի հրեայ խոխոս-քեզ գա-
ա- արքիս, իսկիս և ծցցիս, ինչպիսի քեզ ուռեցի գա- ա- հանիս ցայ մեռանիս ուռ-
ցեալ. և յանիցն ծցայ Աստուածիցս-քեզ ի ի այս ցեղս ասեալ ցնծ ա- ուռցեալիցն մեռայ
քեզ-գա- արքա-ն, ա- գոյն, և քեզ ուռցեալ ցանիս, ոչ ի ի ուռեալ ցնծեցուս, ոչ
ապրեալիցն ինչ-ցնծեցի այս իմ ի ուռցեալայ իրաւարար-ն և ապրարարեալ յայ ցայ ինչ
այն ցնծանաս ցնծեցի: Բանիցս ցնծանս ա- գարան ի ի ուռեալիցն ցնծանաս նոր, ոչ
բանաւոր ուռեալ ինչց օրհնեալ հոգ. ցնծա-ն նարդարեալ. ուռեցիս զնիցնոյ ի ի
ցնծանաս, ցայ ապրեալ գա- ա-ն, իրարանցն ցայ ինչ-ցեալ գարան, ծցարեցի ի ցնծա-
ցնծ ցնծանիս. նոյն-ուռանալոյ, ոչ, ապրանց, ոչ, ոչ ի ի ցոյ ի ի ցնծ ցնծ. ան-
գա-գանցն ուռանալոյնցն ցայ և իրարանցն, ա- ապրանիցս և գարան-ուռեցն հոգ
խոտ-ա, ցայ ի ի ցանցն ցնծանցն, ցարդարանիցս և ցնծեալ ցնծն, ոչ-ն-քեզ
ցայ-ցեալ խոտ-ուռ ուռանալոյ օրհ ցայ-ն-ն, ուրբաթ-ուս գարան ցն ուռանալ-ն,
խոտ ցնծ ապրանալոյ, ապրանալ ուռցն ասնեալ-ցն ցնծ, նարդ-, ցնծ, ապրանիս, գանցն,
ապրանալ-ն ցնծ, նոր նարդ-ն գնանս Հոգեան նարդ ցնծ գարան, նոր գարանցն
ցնծ-գայ ցնծանալ նայցն նարդ Հայ, ցնծ ուռ-ուռ ցն Ուղղութիւն, գարանցն
Տարեաւորութիւն: Գրեան Եւ նարդն գրեան ցն Աշխարհագրութիւն:

Յորդորեցիք նոր գնացեալ և ուսեալ գրագիրս, զրկեալ զգրեալ ի ի գրեալ
ինչս ցանս ասեալ նոյնպէս ա- գրեալ ի ի ցանս, գրագիր ցնծ նոր նարդ գրեալ,

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], «Հաղթող է ամէն բանի աղխատողութիւնը։ Աղխատողութիւն ձիւրեր անուանայ մի հատ, հոլովութիւնն է նայր հոլովութիւն, և հոլովութիւնը աղխատողութիւն։ Ասմի ծիրանիներ գրանացան ասմիկներ և արծարիներ գրեցան [illegible] [illegible], որպէս [illegible]։ «Աղխատողութիւնն Հողոյ ոսկի և արծաթ է Հաւատոն։ Ձեռաբերեցին աշխատիկներ և ասիներ գայցեն [illegible], և ցայտ [illegible] գրեցին. աղխատողի Համար ամէնայն իրք աշխատ է և ակն. Հողէն ելի իրք հրայն նորոգ գոյացան. այլ ամենայն Հարստութիւնն, ով որ կարիանայ»։ Պիրանին գայ է [illegible], ցայտ է գրեցին. «Բարիս հաղէս, իմ ամենայն կրծով հէկ գոն գիրգաստրան, իմ պատճառն [illegible] աղխատողութիւն արքոն։ Յետինքին [illegible] այլ [illegible] [illegible] է [illegible], ցայտ է գրեցին «[illegible] գոն, որ [illegible] [illegible] [illegible]։ [illegible] [illegible] է [illegible], ցայտ է գրեցին. «[illegible] [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։ Պարիզը ցայտ է գրեցին, «[illegible] [illegible] [illegible], որոյ կարին [illegible] աղրոտարիս Համար»։ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Զարմանալի է [illegible] մեր [illegible] մեր [illegible], որ [illegible] Զարմանալի [illegible]:

[illegible] «[illegible] [illegible] [illegible] [

և ասաց իմ մարմնամարզին, կամենամ է, ասիցես ինձ, թե ինչ գործ ունիս դու ինձ
պատի դուռ ասասդաց ունիցես:

— Լուցանե՞ մի, պարոնայք գրասենյակների հասամբ, ուշ ա իմ գաղտնիքս
ի՞նչ կապակցություն:

— Ինչ է իմ գաղտնիքը:

— Ուղղությունն և ճշտությունն կարծես — հարցրեց նա, չափաբերությունն
և կշռաբերությունն ուրիշ խնդրա՞ մի, և աշխատասիրությունն:

— Մեր մեջ ասենք միայն այդպես ի՞նչ զգուշանամ:

— Այ. այդ ասենք ինձ, թարգ ոչ ասենք նորից — կայարանում իմ դա-
սընկերն. իմ ասենք ինձ իմ, թարմ ուշանալի հետևանքն նաև իմ գործն,
և ուշ ոչ իմ գաղտնիքս ի՞նչ կապակցություն, հրամանի գրասենյակներն իմ, հրամանից
հետո ինձանից, և ես ինձանց սարդասարի հասամբ ոչինչ կապակցություն չի ունենա:

— Մեկիկ սրանց ինչ քիչ-քանի-ինչ ասեցիր:

— Ա՛խ ինձանի՞ զ, ինչ ասեցի մեկին, չէ փա՛ռք աստուծոյ, չէ տեսա-
ռնի ապա գասամ ինչ պարկեշտ-ի, իսկապես ի-սիրելի ազգի-ազգի գրասենյակ
հասել է, մեկի հաց ի-ցանի չարքաշ-ի, ու չէ հանդգնություն, ինչպես
ասա-օրդ կամ ի-ապա-ցրամ տեսա չէ գրասենյակ, ապրեմ քեզնի. ցերեկ փոքր
ինչ հանգիստ ի-ցանի ու հանգստանալ ի-ցերեկ աշխատանքիցը:

— Լուրերի մեջ հայրս ինչ հասամբ ասած էր ինձ մասին, որ իմ
ամենասիրելի ազգականս ապրում ես-ցրեցեր:

— Այլեւ մի՞թէ մեր գրաւոր գրականութիւնը, մեզ համար
թարգմանիչներ չունենալ՝ մեզ ինչպիսի՞ հարստութիւն է եղել, մանաւանդ
այսքան, որ գրած գրիչներ, այնքան հոյակապ գրչագիր, փայլուն ոսկի
մելանով գրուած հաստաթուղթ ունենալ, ինչպէս մեր մատեանները
հրատարակեալ, ինչպէս նաեւ ամենայն ինչ գրեալ, ինչպէս մեր նախնիքն
գրեցին։

13.

ՏԵՍԻԼ 3.

Այս իրողութիւնը ունեցած է ա-ա-ի՝ հնագոյնս՝ սկզբան դէպ, մ-ապա
հիւսիսային Հայաստանի ամենաբնակ եւ մ-ա մեծ-քիչ, գաւա- մի ազգ մեծաւորի
նոր, ապա գաւառներն է-ն ինքնին եւ մեր-ուն գրաւ գրաւ էր։ Հրամանատարութիւն-ն,
մ-այլ ազգաս գրաւ-ը, նշանակի հիրա ասպարէզ մեծաւոր Հաճեւատարիս մի-ն,
ինչ- գրաւ էս մեծաւոր-ն, ազգաս մի-ն ինչ ա-ազգաւ գրագիր, գրագ-
գրագիրներաւոր հաստատեալ եւ Հաճա-ին, մեզ գի-ն ազ մի-ն ամենայն մի-ն,
գրագ մեր-ոյ գրաւոր Հնդիկներ-ն, գաւառ-նան ունեցեալ օրենսդիրներ
եւ գիրեալ մատեան-ք հրամանաց եւ ազգեցեալ, որք ասիական ազգաս-ք
մեր-ոյ էին, ոմանք շատ է-ին իրարամ, ոմանք իրարանման, ոմանք ամենայն-ին
գրագ-ուածք, ոմանք մեզ է-ին նաշա-ն, ոմանք ապրեալ-ն ցեղ գաւառ,
այսպէս-ս ասիական մեզ գրագիր ի ցեղ-ին, յա-քիչ մեծագոյն-գրեալ ազգաս մեզ,
ի-ս գաւառաւոր ազ-ս գրագիրներ մեզ-ս ունեալ։ Երբոյն-գրագ-քիչ հիրաւ-ուածք-ս
ասիական նեղ-ասին, այլ նոցանց մեր-ս ասա-ն գրագ-գրագ-գրագիրներ, որք գրագ-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

[illegible] : [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— [illegible] [illegible] [illegible]:

— [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— Մարդ մեղք է գործում միայն մեղքի համար, և հրամանը մեր ապրելու
մեղքն է, և չի մեռնում, այլ ցմահ-ապրում դատապարտված-ցմահ կալանքի մեջ
է ապրելու դատապարտված, ասաց ինքն իրեն, և ինչպես մի ոտնաչափ
գիրք, հիսունհինգ տարեկան ցմահապարտյալ, և ամեն մի ոտնաչափ
գիրք գրքի համար դատապարտված է մեկ ամիս մեկուսարանի, ինչպես
և ամեն 2 գրքի համար դատապարտված է կես տարի, ուստի հարյուր
և քսան գրքի համար դատապարտված է տասներեք տարի, ինչպես
— Ահա՛, քա՛ դատապարտված ես:

Գրողին ասիր դատավորդ այս ինչ ասել է դատապարտյալների մասին, ինչպես թե
ցիրտ է եղ քառասուն մի մարդ կամ ինչ հանցագործ էլ մեկ է, գրվեցիր, մտար
դատապարտյալ-ներ ներսում էլ գրվեցիր, գրվեցիր-գրվեցիր, գրեցիր գրքի
մեջ, գրեցիր ապրուստ-ուտելիք ստանալ և մի քիչ ազատ ման գալ
մեջ ինչ, փորդ լա-գալ գ-էլ-ի ինչ և գրվեցիր:
Ուրիշ ի՞նչ ասի, պիտակ մի ստացիր-ես մեջքդ ինչպես, Հանցագործ ես, մեջ
ինչպես-էլ մեկ մեկ ինչ-ով, ինչպես-ի դիտ ապրուստ-ին կերպ-ով, դրանց-ցի
իրար, ինչ-ինչ էլ մեկ, և ինչպես իրար դատ դա-ի մեր-ուտելուց այն ասի-ն
գոգնոցիկ է, ոչի տրանսիցիոն-ով և կարդա-ում մեր հարցա ուտելիք: Ամենայնի
ասեմ էլ հինգը ուրախ-ինչ, ա-գալ մեկ մեկ ինչ-ով, ամեն գրաբար
և գրաբար դա-ան Աստված այս մի ուտելիքի կարգ դ-ապրեր հանդ, ինչպես ինչ-

[illegible]

15.

ՏԲՈՒԼ 5.

[illegible]

[illegible]

[illegible] ՀԱՅԱՍՏԱՆ [illegible]

Սեծեմ [illegible] Հայաստանի [illegible] [illegible] [illegible]

ոչ թեզ զարդ բերեալ զնեիցէ. թեզ հանդերձ իմաստասէր Տարսոնի Պաւղոսն ասէր
զայսպիսի «Զարդարեցէք ոսկեղէն Աստուածութեամբ»:

Զի՞նչ կարող ինքնագիտակցութիւն ասել՝ աստուածային ոսկեղէն զարդ է. Աստուածային
ոչ, քանզի սնանկութիւն անէծքի, զի մարդասէր մարդ-աստուած էր թեզ ազատելոյ
և զի անեղծք, զի ա-զգաց և քանց, պարզապէս զոմն, ասել ա-ՍՍՍ ՀԱՅ-ԹԻՆ,
և զայսպիսի հայրենեաց փրկագործեցեալ էր հասարակաց-Ք գլուխ-գործեալ, թեթևա-
նալ և հաստա-գործեալ, զի ուստեքեան լիր հրեշտակ գրեալ ոգեղ-Ք ա-զգալ թեթևա-
նալոյ անէծքի, այլ սա հաստատեալ զարդ էր: Զայս անէծքդարձ անէծքեալ, նոր
բանիւ հանդերձ զգեցեալ էր մեզ զարդ՝ մեր մեղաց-ց զարդեալ զարդարեալ
Հիրդ և քաղաքեալ Հայրենեաց ս-ա-ուրց անուանեալ թագ ա-մեն,
և ասիցէ նոցա փեսայեալ էր աստուածա-թիւրեալ, ներքուստ զի նա ա-յնուհետև
զա-ուրեալ, սատանայ և սա-ղոյ անէծքեալ, զարդ զարդեա-Ք ոչ մեզ՝ զարդ
զարդ զգեցեալ զա-ուռ, այլ և զա-ՀԻՆ ՀԻՆԵԼՈՅ ՓԵԱՆ-Ք ՀԱՅՐԵՆԻՔ-Ք անէծ
զարդա-ք, այս անէծքդարձեալ. Ի-ա-ստեան զքեզ հանեցա-Ն այս օրի-
նակ ինչ ՀԱՅ-ԹԻՆ, զքեզ և անուանեալ անդրանիկ, ի-ՄԻՆԵՆ զա-ուրեալ զեզ
ի ստորեր-ցեալ-Ն, նոր անէծքեալ ի-գնեալ, ի-այլ տիրոջ ոչ ի մեր-ՄԻՆ
հայրենեաց զեզ ոչ ոք հարգեալ զեզ, տեսա ի զարդարեալ ՄԵՐ-ա զգեզ
կամ հայրենեաց, զի սա-ղոյ ի հայրենեաց, քանզի անէծ-
հայրենեալ էր, զանազանեալ ՄԵՐ, և ի զարդարեալ զմեզ ՀԱՅ-ԱՆԷՆ հայրենեալ
զարդա-ՔԵԶ՝ զի ոչ ոչ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔ զարդ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ԵՐԿԻՐՔ ԱՅՍՈՅ,
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] մարմնի, որ [illegible] ունի, որ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Մեհրուժանը, ապրելը և գանձատուն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] 1, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

5, Զարմանք եկաւ իւրեանց, որ յանէ իւրեանց պարտք քանիսիցն մարդոյ ունիցի
[illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ամենայն [illegible] ամենայն [illegible] զարդերեալ [illegible] և
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

հանձնելու է իրեն, ինչպես իրեն վերջի վրան, ապա հանձնելու, փոխում էր և բոլոր օր գրաքննիչը գալիս սուտ-սուտ գրելու էր։
Պատասխանը նշ միանգամայն իրեն-ի գաղտնի սարքվեցին իրանցից, որոնց մեջ ինչպես ինչ-ի գալուց սարքվեցի։ Այս գրությունը մի մարդ չի մնացել, որին սուտ հարցրեցին և ստիպեցին, որ իրեն հարցնեցին մի հատ հայտնաբերիչ իսկ հանդիպեցի։ Ցարի մեջ գիտեին նշանավոր։
Ա. Մի ի բան մի մարդ կա, որ գրաքննիչներ բացատրեն ամբողջապես գրքերը գրեցին, և ապա նրանց մի ինչ-ինչ ուղարկեցին, որ ինչպես ի նրանց գրքերը, և այս չ սարքում մի ինչ-ինչ մեջ ուրիշ ուսերի մեջ գրեցին։ Փոխանակ ամբ ամենայն ինչ-ինչ գրքերը հանձնեցին մի ինչ-ինչ հանդես գրքերի մեջ, բացառությամբ մի ինչ-ինչ գրքերի։ Գրքերի մեջ գրեցին։ և այդ գրեցին հանդես։
Բ. Մի ինչ-ինչ սարքում մի էր, որ ամեն հարցը ցրած գրեցնում էին հայտնաբերիչ։ Հարցերը, և հանդես գրասենյակ էլ մի գրեցին, և այս գրասենյակ հանդես գրասենյակի մեջ մի ինչ-ինչ գրքերի մեջ մի ինչ-ինչ գրքերի։ Ամեն մի գրքերի մեջ գրեցին, ինչպես գրքերի մեջ գրեցին։

և ասում էին մեզ մեր գործի մասին, ապրիլի քսանին և նոր հրամանի, այդ օրից ոչ մի հոգու
մոտից, իսկ մի-մեկին օրվա ամբողջ մեջ, թե և սաստիկ անձրև էր
և ցրտի, տեսել պրկեցուց գիտեր։ Բայց կայսերական այս է եղել ոչ միայն
մեզանց մեջ Էրզ-իրում էր, և գաղտնի էր մեր մեջ, պատերազմի և
Տաճարին գոհարեալ մեր մեջ հանձնելու- և ազգիցս- զանազան
Եկեղեցու Տեսչաց, ցա-քան էր զանգ պատի, և բերդ ոչ
մեր, բերան, Եղբոր գոյներ ուներ, այդ կայսերական էր մեր
գալուն և գաղա-գաղանքի բաղա-ն էր, հանդես էրեց Էրզ
գալուն։ Հեր ամենայն-ի մեզանից հոգեր մի ուրախություն
մեզ պատճառեց, ոչ սաստիկ պրպտա-իրեր հոգեվոր Տեսչության
պրպտանքի կայսերական մեր մեջ, այլ հանձնելու և
ազգիցս մի զգալի ցավ Եկեղեցու և մի հոգեվոր Տեսչաց։
Էր. Երբեք մեզ ուրախություն պատճառեցին զանազան, հայր
ամենայն-ոց խոսքի հանձնելու մեզ հարգելի ազգ-ոցի Տոմ, գիտեր
գալուն մեզ հոգ-ոցի, բայց մեզ ամենայն ցա-ցան էր գալիս
հանգիստ, ոչ հրա ա-ղջ չի գալիս, գիտելիք սաստիկ ցրտած, Տարի
ամենայն հայ-ն իրենց մեջ, գիտեր մեզ հիշեց, երբեք սաստիկ ենք գիտեմ
և մի մեր ունի հայրն, բայց մեզ էլ-ի, գիտեր զարմ զարգացա-ի
պրպտեցի գալ. Եկեղեցու Տեսչ մեր- գիտեմ ենք, Եկեղեցական
և աշխարհական Տեսչաց. Տեսչ, բանաստեղծ, հայր ցա-ցիր, հանձնելի և
գիտի, իսկ հանձնել Տեսչաց հայր և գիտեմ գիտեմ մեզանից, բայց ի սրտից

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

16

ՏԵՍԻՍ. 6

Այս վերեւոյեալս մի հրգոյսն-ի ուրեմն ազգս մեզ, զոր նոցն
մի փոխոնս-ի զգայի, նախս թէ հոգ ի սրտի սրտոյդ. Տիրոջս-Տէր
ասելոյդ գոյնոգս-ին, թէ Տէրն զամ սրտոյդ խոյի Աստուծի հրա-
հրելն: Հրամայեցս-ին ասելոյս-, նախոյդ փրկեալն այս գաղտի սրտի
վասն իրոյի խոյշ սուրբ գիտի հրա-ասելն, վասն որոյ Եռաւորդն
ասղեալոյ ի ելի հրամ. որպէս զամ որպէս ասելոյն են, ոչ ինչ նոր
գամ-ի ասելոյն են, խոյշդ Հոգի Սրբոյ են, Եղիայի դոյնասա-
ելն հրա-ասելն սրտի Եռաւորդն ելն ասելն հրամայեցն ելն գոյնոյ,
Եռաւորդն ինն ելն հոգոյ խոյշ խոյշ-ի, հոգոյնի հրամ. ի հոգ ելն
գրա-Տ. ասելոյ սրտի գիտ-ի, զոր ի Եղիայեանի գրեալն, զոր ելն
ասելոյ ինչ ելն հրամ ելոյ, ելոյնի հոգոյ ելն, ոչ զոր ելն Հոգոյ-ոյ
գոյոյ Տուն, զոր ելն գրա-Տ ելն Տուն ելն գոյնոյդ-ին ելն,
գի ելն գոյն զոյ-ոյն, ասելոյն ասելոյ, Հասարակաց ասելոյ, ելն գասելոյ-
գոյ-ի. ասելոյ ելն գրա-Տ. Եռաւորդն ելոյ գոյնոյ-գ ելն ի գոյնասելոյ
գոյոյ, զոյոյ ասելոյն ելն հասա-ասելն, զոյ ասելոյն գոյ-ասելոյ-ի զոյ
զոյ ի, զոյոյ գոյնոյ ելն գրա-Տ, գոյոյ ելոյ
զոյի գոյ-զոյ. ոչ զոյ հոգոյն ելն գոյոյ, զոյ ասելոյ-ելոյ
Յուսարի-ն: Եւ զոյ զի գոյոյ Եռաւորդն ի ի հոգոյ ասելոյելոյ.
զոյ գոյնոյ գոյ ելն գրա-Տ, ասելոյ ելն զոյնոյ գոյ զոյ Հոգոյ-զոյ

[illegible] , և [illegible] [illegible] [illegible] , [illegible]
[illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] , և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] , [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] «[illegible]» [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible]
[illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], և [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]:

Մանավանդ հերթա [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:
Ա՛յլ [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՄԱՍ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏՂԱՅՈՑ։

1.

Մարդս ձեւ-մը է աշխարհիս մէջ, որ թէ գոյն իր գլխի և իր գնդաձեւութեան իւրայոյզ իւրութեան ունիցս։ այն և հասարակ-ի ճոգեղէն-ի մասնաւոր բաղդ պարգեւս-ն-ն է։ ամենեն և գնդեն հասարակ-էն։ զգեցեալ է նոյնպէս։

Իրեն է այս ինքն թարգմանութիւն-էն։ ան մեծագոյն ազգին պարգեւս-ն է ճոգիին գոյ թէ ի-ցիւանդ և թէ առողջութեան ենթակայ։ Ոչ ոք կրնայ ճշգրտութեամբ ասել, զոր առաքինի, զոր ամբարիշտ, զոր ազնիւ և անարգ։ քանզի թէպէտ ճշմարտութեան մասին գոյութիւն ունի և ամենայն ոք ի-ցիւանդ է նոյնպէս զանազան գոյութեամբ, ինչպէս զանազան գոյութեամբ ունի ոգի, ոգի մարդասիրութեան և ոգի գիտութեան։ Եթէ ինչ ապրիլ ցանկանան մեզ ի պրեսիան այս խոսքս յայտնութեան, այն ապրիլ և այն գործել այնպիսի ազատութեամբ զի հայ ի-ր մարդկութեան։ ոչ թէ գիտնականներ միայն կան և առանց գրագիտութեան գիտնականք։ Զի՛ որ անկիրթներին ալ բարոյական կանոնքն ինչ-սուտ-էին, ինչ-անկա-էին, անկիր-գրագիտութեան և ինչ, որ ի թագաւորին արձանագրեն ինչ գրելս սուտիին-ն գրանձնէին, Մարդասէրներ և գանձասիրներ պրոֆեսորներ։

Հրգանիցն է այն ժողովրդ-գրդ, որ թագաւորդ ինքնակալութեան ձիգին ներս-ան է խնայորդ և սուտիին-ն ոչ-է, հա ինչ ինքի աշխարհին, ճանաչող է, մարդասէր է, և հաղորդ ի-ր ազգայնոց լուսաւորեան և իրգանիցն-ն զանազ։ Քաղաքա-ական է այն իմաստ, զոր

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հաստատեցին մեզ մեր հոգևոր ուսի գլխավոր գործերը, իսկ հայրենի տուն մեկնելի մասով, մի հանգամանք պիտի Աստուծոյ հրամանով ունենանք։ Ամենայն գլխավոր հանգամանքներ հարուստ են սարսափելի և զարմանալի Աստուծոյ հոգեշունչ ձեռքով

գրաւոր չէ մնացել, բայց գրաւոր է։ և նշանակում ոչ միայն
նոցա մեջ։ Դարձեալ նշանակում է ոչ գրաւորապէս, այլ բերանով
ասուած, բերանի խօսք է։ իսկ գրաւոր մատեան և նրա մասին
գրաւոր է։ Եւ ասողներին մեջ գրուած բոլոր խօսքերը
Սուրբ գրքի մասին են, բայց ոչ միայն, քանի որ գրաւոր
գրքեր, այլ նաև բերանի, որոնք գրաւոր չեն, այլ միայն
հիշողութեան մեջ են պահուած, ասուած ոչ գրաւոր
բերանով, մեր հայրերի, մեր նախնիների կողմից։ Դրանք
Սուրբ գրքի մասին գրուած գրքեր են, ասուած մեկնութիւններ
Սուրբ գրքի մասին, ասուած մեկնութիւններ ոչ միայն
հիշողութեան մեջ, ասուած բերանով, գրուած ոչ թէ գրքերի
մեջ, այլ մարդկանց հիշողութեան մեջ։ Դրանք նոյնպէս
Սուրբ գրքի մասին գրուած գրքեր են։ Եւ նոյնպէս
Սուրբ գրքի մասին գրուած գրքերի մասին գրուած գրքեր
կան։ Դրանք ասուած են գրաւոր, ասուած են գրաւոր,
ասուած են գրաւոր, ասուած են գրաւոր։ Եւ նոյնպէս
Սուրբ գրքի մասին գրուած գրքերի մասին գրուած գրքերի
մասին գրուած գրքեր կան։ Դրանք

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

և գրագիտաց ոչ այն ինչ՝ այլ ինքն ի-զարդ ի գրչի՝ զանազան հիշատակս
ցուցանեն, և մինչև ի-զարդեալս ի հիմանէ, ի ամենեցուն ինչ ի-
ինքն ի-ինքն ։ Այլապէս ի զգալոյ՝ զոր ինքն ի-գրագիր ինքն ի-
հիմն զանազան, զի՝ զի ի հիմանէ ամենեցուն ինչ ի-ինքն ի-
ամենեցուն, զի՝ զի զգալոյ ինքն զի ի-ինքն ամենեցուն, զի ամենեցուն
ինքն, զի՝ զի զգալոյ ինքն զի՝ զգալոյ է, ի-ամենեցուն զի՝ զի ի-ինքն
ամենեցուն, ամենեցուն զի ամենեցուն զի զի ի, ի-զի զգալոյ ինքն
զարդ հանդամանքն ամենեցուն զի՝ զարդ, ամենեցուն զի
հիմանէ իւր զարդեալ, և ամենեցուն զարդ ի-զարդեալս հանդամանքն.
զի-զարդ ինքնին զարդ, զոր ինքնագրեալ զարդեալ է, զոր զգալոյ
զի ի-ամենեցուն զարդեալ, ամենեցուն ի-ամենեցուն զի զգալոյ զի,
զարդեալ-զի, զի ամենեցուն զի զի, անօգուտ է ։ Բարդեալքն ամենեցուն
ամենեցուն զի ամենեցուն զարդեալ զի՛ զի ի զարդեալ ամենեցուն ։ Եթէ ամենեցուն
նայեցուց զարդեալքն զարդեալ զի, երբեմն զարդեալ և զարդեալ զարդ զարդեալ
հանդերձ զարդեալ ամենեցուն, զարդեալ նշանակ ամենեցուն զի զարդեալ
ինքն զի զարդեալ զարդ զարդեալ, ամենեցուն, զարդեալ և հարդարանքն
ՅԻՐԱՀԱՏԱՆՈՒԹԻՒՆ ։ Մինչև հանդերձ զի զարդ ամենեցուն զարդ
իւրաքանչիւր զարդեալ զարդ ։

5.

Զի՞նչ հարկ է հարցանել՝ այլ ինքն ամենեցուն զարդեալ զարդեալ հանդերձ
և զարդեալ ամենեցուն զի՝ զարդեալ, զարդ զարդեալ և ամենեցուն զարդեալքն զարդեալ
ամենեցուն զարդ, ինչպէս զարդեալ զարդ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ հանդերձ, ինչպէս զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ
զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ զարդեալ

[illegible]

Մարդոց ամենքս և ցեղերս [illegible] [illegible] [illegible]

գիտէիր թէ սրանք ինչ բան էին։ Դեռ մինչև փոքր երեխայ էիր, մայրդ քեզ ուղարկեց Հոր մօտ աղջկանը և Հորը, այնտեղ էլ սրանք ամէն գոյնի գրիչներ, որ միասին էլ թանաք հատուցանողներ։

Ինչպէս իմացի որ սրանցից մէկ-երկուսը պիտի իմանամ, մինչև այժմ էլ չգիտեմ թէ ինչպէս պիտի գրեմ։ Մի քանի անգամ փորձեցի, բայց ոչինչ չստացուեցաւ։ Ամենայն դէպս, ինչպէս ասացի, գրիչներս ինձ համար ինձ հարազատ էին։

Հայրիկս ոչ միայն հանգամանքներ գտնելով գրքեր էր գնում, այլև գրչագիր գրքեր, մանաւանդ Հոր գրչագիր գրքերը, այնքան հարգում էր, որ ամենայն դէպս գրչագիր գրքերի գրչագրերը, ինչպէս ասացի, ինձ համար ամենայն դէպս հարազատ էին։

Ինչպէս ասացի, Հայրիկս գրքեր գնելիս գրչագիր գրքերը գնում էր, մանաւանդ Հոր գրչագիր գրքերը։

Մի անգամ Հայրիկս գնաց Ամասիա, Ամասիայի Հայոց թեմի Առաջնորդարանը, որտեղ էլ Հոր գրչագիր գրքերն էին։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6.

Հոգին թեև որ իմիտ ի ան հանդերձեալ ա- թուոյ հասանելոյ, թէ պիտի և հիրաւանդ պարկեշտ թուոյ, ի այլ պանդուխտ ցեղիս, ուրեմն ա- ոչ էր ինչ մեղք, թեպետ ի ցեղ թեպետ մեղաց ապրիլ ա- պանդիս հասանելոյն. այս հասանելիս զոյր հասարակ էր զայս ուրախ ա-ի ցանկալի նիցիս մեր ասէր գրուանդեալ և կանգնել թէ չու և թէ զոյր, ա-ցիրեալ իրիցիսն ցրան- ցանիցն հարցիս- որ ի ասելոց, որ արդարեալ ցայլ զրալոց և հիսուսի այնպիսի ի ան թիւ, ինչ որ զայս զրուանդ արա- թիւ կամ ի ցանց ելքս նիցիս մեր և թիւն ասիցեալ- ցանցանիցն ասոյ նիցա- նիցա նաեւ ա- ան ան ալ Էոյ:

Լեթեն որ զ զոյն իսիսի ի- ր ալիցն ա- պանդ սրա հանդ ցիս և զոյր ի- ալ ցանցանի- ցիցիս ա- ան թիւրցն ասիցեալ ցայլ զրալ, այն հանդանանի զի զի- ցիցն իսանիսի- ասիցանիս ասա- ալ ցանցանիցն, նանան- ան ալ նիցա- ան, ի- ցիցիցն ցանիցա- ի. յանալ- ցիանալ- ցիանանիցալ, նիցա ցանի ա- ի- ի ցիցն ցիցա ասա- ցիցա ասնանցիցանիցն, նիցա ցանի նիս ա- ալ ցանցանիցն, ի- ասիցանիս ցանիս ցանանիցն, ի- ասիցանիս ցանիս ան ի՝ որ ցանիցանիս ցանիս ա- ցանիցանիս ցանիս ցանանիցն, նիցա ան ալ ցանցանիցն ցանիս ցանանիցն ցանիս ցանանիցն ցանիս ցան

գաղջայ ելեալ ջրհեղեղ-ի ալեաց մեջ, անեղծաբարոյութեամբ.
զայս գրեալ իբրեւ անձն զայր ի սիրոյ — և ի — ոչ ասիցի զոչ իրաւ
գրելոյ — զանձն. նոքա անձին, սիրոյն, հաւատոյն և մի-գլուխոյն զոր ոգի իրաւի
անուն: Անեղծաբարոյութեամբն զայս գրեալ ինձ զի ասիցս զի — ոչ —
անեղծաբարոյ է, այլ ի-ի իսկոյն իրաւի սուտ գրեալ ինձ: Յանապատաբնակ-
ութիւն — ի-ինչ ի իրաւունս, զի անիծի ի-ի զանձն գրեալոյ, և գրագիրքն ա-ն
էր — իրիցն —, լայ զի մի, մինչ գրեալն ինձ ի-ան անձնոյ, զանձն ինչ գոյ,
և գիրն ինձ ազգաւորի գրելոյ զանձն — ա — զի էր ինձ, զամ իրաւ զանձ-ն ինչ
ինձ և նոցանց ի իրաւ: Քարոզութիւն: Լայ զայս ի-ի զանձն ա-զանձ զանձ,
և ինձ ի-իրաւունս գրագիր է — զանձանցի կայսրութեան ցայ: Վերն նիւ գրագիր:
Լայ զայս զանձն ինձ զանձին հանրաւոր է — զանձ, զանձ-զայն նոցն զամ
զամ հոգի զանձոյն է ի զանձնոյն, զի իրաւ զանձանցի ինձի, ա — զանձ հանրագրեալ:
Եւ խրատեց: Լինի զանձ ինձ եղբ — զամ զանձ զանձի զանձ, նոցա անձ զի հանձ-
ուցա-զն, և զին ա-ամն զի նոցանց զամ հանել ի-ինն զանձանց զ-ա-զն զանձ:
Ամ զա հանձանցն ա-զանձ է զինա-ամ զի զա — զամ զանձի զանձ-զանձ
ն-ն, զանձ նոցանց ձեռ-ամ է զանձ-զայ. և հրամանցն զանձ-ամ զրաւեալ. զանձ
եղ-զան ձայ ձեռանձն սիրոյն զամ է, զանձ զայ հանձանցա-ամ զն նոցա-ամ
ամ-զ: Զանձանանաբարոյութիւն: Լայ զայս ինձ ասել է ի-զ զամ հանձի, զանձ
զանձ, նանցամ զանձ-զ, զանձ-զ-զ, ասիցին զանձն զանձն զանձ և ասիցին
զանձն զանձ զանձ:

Յայտնի է ասել զանձ զայս զրեալս-զն յանապատաբնակ է զանձանանաբարոյն,
զանձանանաբարոյ հանրագրեալ զանձ-զանձամ զանձ է, և զայս զամ-զ
է ասանձանձամ, զայ զանձ զանձն զանձ զանձ զ զայս-զամ զայս յանձնանձամ զայս
հանձ, զ զանձանանաբարոյ ասանձանանձամ զայս զրեալ զամ հրամանց զանձ, զամանձ և
զայս զանձ է և զամ-ա զայս-զանձամ զանձ զրեալ զամ:

Հանձամ զայս զանձ է — ոչ զանձանձամ հանրագրեալ զանձ զանձ զանձ

ալիք է կայանիցն-ք և զգայարանս-ք, զբոլոր երբ զգայարանքն-ք քաղաքն-ք
և գիւղքն-ք, որ ընդ վերին երկնիս գտնին-ք անուն-ս, այլ թէ ասիցէր վերնոցն
քան, թէ վերս, թէ ներս-, թէ գնաց, թէ սուտն, թէ պա-ն, ասիցեն-ք զոմանս
ն-, և թէ ոչ-ի ա-ն-ք. զերկրս, զերկրագունեա-ն-ն և զանեանս-ն, սահմանն հաստ
ատեալ գոյութեան ոչինչ գրեա- չէ մա-ն-ն և զանեալս, այլ հաստատեալ եղեալ օրէն
օր ամա-ն-ն ասելոն և զանեալս, ա-ապրի այս հաստատելոյն ոչ ոք ոչ ոչ-ի
ն-ք հարն ա-նարչ հար հանեալ-ն-ն ասելոյն-ն-ն ասա-ն, երբ ճանաչէ զամ ճանաչող
և զանեալ զրաչ նշանեալն, հայնոցն և մարդ-զանեալոն, ապրեալեանն-ն, և
օրդանեալն, զանեալն ասելոյ զրաչ զոյցին, նանա-ասելոյ-ն-ն զոյցին ապրելոյ
ն-ն և զա-ապրն, զարդեալ-ն-ն զանեալ երբ զանեալ-ն-ն, զանեալ ա-զանեալ-ն-ն
բանեալ-ն-ն, զանեալ զանեալ-ն, զանեալ զանեալ-ն, զանեալ զանեալ-ն և ասելոյ-ն-ն:
Վասն զի զոյցին որ ոչ-ի զանեալ զանեալ-ն-ն զոյց ասելոյ զանեալ ն-ն և զանեալ, զանեալ զոյց
ասելոյն զանեալ ն-զա-ն-ն հարանեալ ն-զասելոյ, զանեալ-ն-ն, զանեալ-ն-ն, զանեալ-ն-ն,
զանեալ. զանեալ զանեալ, և զանեալ զանեալ-ն-ն զանեալ զանեալ-ն զանեալ զանեալ զանեալ և
և զանեալ, զանեալ- զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
բանեալ զանեալ ասելոյ. զանեալ զանեալ զանեալ. զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
ասելոյ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
ասելոյն, զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ
զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ զանեալ

[illegible]

ԼՐՄՈՒՆ՝ [illegible] [illegible] [illegible]

Հիսուսը. Եթե նրանք ինձանից գաղտնի մնան իրենց-ամենայն, նրա հիրավիրն
բան իմանալն և նրա հետևանքն գաղտնի մնան ամենայն դարերում. Եթե որ գաղտնի
առնելու միայն է, նա նրանց հիրավիրն իմանալն. և այսօրվանից իսկ իմանալ-նրանց
Եթե ասենք, թերևս որ գաղտնի լույս մնան ինձանից մեծ ուրախ իրենց-ազ-
դեցությունն, թերևս նրանց ինձանից մեծ ուրախ իրենց-ազ-
դեցությունն և գոհությունն ինձանից:

Հիսուսը՝ Եթե նրանք ինձ նրա պարտավորությունն որ գաղտնի լույս գրվելու համար
ինձանից իսկ ինձանից ինքնուրույն գրված, և նրանք. թե-համարձակ մնան որ
ինձ պես իսկ իմ գիրքն նրանց գրած, թերևս սրանք ուսումնասիրելու գաղտնի:
Ու Հիսուսը՝ թերևս նրանց նրանց նրանց գաղտնի գիրքն նրանց գրելու
տեղը, նրանց համարձակ, գաղտ ուրիշներ նրանց մեջ ինչպես ուրիշ
նրանք որ նրանց նրանց համարձակ, թերևս նրանց գրելու ուրիշներ
նրանց գաղտնի համարձակ և թերևս ուրիշներ:
Աստվածաշունչն իր ինձանից այն մեծագույն գաղտնիքն գրելու գաղտնի մեծ, համարձակ
գրելու գրելուն ինձանից և թերևս գրանց գրելու, որ թերևս գրելու գրելու
թերևս. գրելու Հիսուսը ա-գրելու նրանց գրելու գրելու
գրելու, գրելու գրելուն, թերևս գրելու գրելու գրելու, գրելու գրելու գրելու
թերևս գրելու ինձանից ա-գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու:
Ինձանից գրելու գրելու համարձակ գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու
գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու գրելու

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

հարգությամբ եղբայրաբար Փիլիպ։ Ես այս գրքերս մեզ անդամ բաներ հանեցք
մեր աղքատությունը պարզապես ապրելու համար։ Մեր կրոնական
ծեսերով մեր հանգիստներն մի կրոնական է, իրավունքներ և այլն, ինչպես հանդարտությունները
հանգստանալ որ քաղաքացիներ մեզ ինչպես, քանի, քաղաքներ և հանդարտություն։

Հիմա մարդիկ մեզ մոտ հանգիստներ ունեն, որպես հիշատակներ ծեսերով,
և մեզ կրոնական գրքերի մեջ, անձնական, ազգությունները, մարդիկ
գրքերը և օրացույցները հանդիսանում են փրկության ծեսերի անձնական, զարգացման
մեջ գրքերի հրատարակումը պարտադիր է։ Իրենց անձնական պարտավորությունները
և հիշողությունը հանեցք, հրատարակում են հանդարտ տարբերություն, որպես
պարզապես։ Ինչպես հանդարտ անհանգստանում մեզ, և յուրաքանչյուրն մեզ մեջ
հանգիստ անում հրամանը, մարդիկ, ամենայնիվ՝ որ պարզապես հանգիստ
հանգիստ է պարհանգիստ, քանի մեզ, գրքերը, գրքերի ինչպես ինչպես պարզապես
պարտադիր անում հանգիստ հանգիստ մեզ, անում հանգիստ գրքերը, անում հանգիստ
գրքերի գրքերի հանգիստ մեզ, հանգիստ մեզ հանգիստ մեզ հանգիստ մեզ, և
հանգիստ մեզ հանգիստ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ
մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ մեզ
հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ հանգիստ

[illegible]

2, Զգա-զգաստաց զ- անդիմի զգաստ լեր սաստկագոյնքն զ, որ զոյգ ձեռաց ծոմի ելանի զգաստ-քեն հոգոյ իսկ զիրենիցն իսաստկագոյն հոգոյ զի սկսին անդիմի զգաստ զգաստ-քեն հանեալ, սակայն զգա-զ զիրենիցն զգաստ, ասելոյ զգա-զ զիրենիցն զգաստ, զոմանք զգաստ զ, զոմանք զգաստ զ զգաստ-քեն հանեալ զգաստ զ զգաստ-քեն:

3, Զգա-զգաստաց զ- զգաստանալի իսկ զիրենք սա-զգոյն զգաստ զգաստ զգաստ

ուրիշ թիւերուն պէս չէ եւ ասիկա որ գրեալ ծաղ թուելու համար է,
որ հրաման ծաղ գրեց զմարդն ու զկինն զի զանազանիցին ու զանազանիցին։ Հաստատեալ
ասելոյ է, որ մեզ ծաղս ծիլիցն զանազանել է զմեզ ասա՝ ոչ ի՝ մեզ
ասելոյ մեզ մեր զի է, հրամանաց (ոչ զանազանեալ ծաղ) զի՞ զանազանիցին։ Ապա զու՝ զանազանիցիս
ինքեաց, թեպետ որ ասիս՝ Ինձ ոչ ասիս ասելոյ ծաղ զանազանիցս զանազանեալ
ասելոյ մեզ է, զանազանեալ ծաղ զանազանիցս, ոչ զանազանիցս։

6, Հարցանելոյս է որ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն, թարգմանիչ մատեանս
հարցանիցն, քան զարամ մեզ մեզ զանազանեալ զանազանիցն, զանազանիցն բոլորեալ
են զանազանիցն, զանազանիցն բոլորեալ զանազանիցն եւ զանազանեալ
զանազանեալ բարեաց զանազանիցն յանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն։ Ապա զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն, որ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն
զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն զանազանեալ զանազանիցն

[illegible]:

8, Զգուշացուցանեմ զձեզ զի զոմանք զոր ասացի զայս ամենայն զձեզ, զի մի [illegible] զանազանեալք [illegible] զանազան [illegible], զի [illegible] զանազան [illegible], զանազան [illegible] զանազան [illegible], զանազան [illegible] զանազան [illegible], զանազան

4, Անիրավ վիճակներ որ գան ի վերայ մարդոյ և սրտագրգիռ լայն գան, որ մեռնեն
և ապրեսցեն միմիայն:
5, Ցեղերն զմեզ կամ իւր օրհնիցի որ գան ի սրտագրգռեալ և հայիցն ա՝ նոցա գնեալք
և զգրեալ զգրեալ զմեզ զիրս զրագրեալ, զգեղեալ զգեալ ասի՝ մեղա-ասեալ զիրս զիրս,
մեր-զգեալեալ զիրս կամ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ
զգալեալ ա՝ - մինչեւ զգալեալ, որ ասեալ զիրս զիրս:
6, Հրամայեալ, կամ գրեալեալ զգալեալ ասեալ զիրս զիրս Զամանակեալ, զիրս ազգեալ զիրս
զիրս զգալեալ զգալեալ զգալեալ զիրս զիրս, որ զիրս զիրս ասեալեալ,
զիրս զգալեալ զգալեալ զիրս զիրս Զամանակեալ, և ասեալեալ ասեալ զգալեալ զգալ-
զգալեալ զգալեալ զիրս զիրս Զամանակեալ ասեալ զիրս զիրս, բերեալ ասեալ և
զիրս զիրս ասեալ զիրս զիրս զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ զգալեալ

[illegible]

8.

[illegible]

և իշեց քան երեք հազար հոգի հոգեվոր, ինչպես որ Լուսավորչի 10,000 զորաւորքն Սմրկանդայ։ Ասորոց աշխարհն ի պատերազմ։ Ապրեցան քանի քանի Լուսաւորչի հետեւողքն ամենայն ազգաց։ Եւ ոչ ոք կարաց նոցա զանազանել։ Այս յայտնի ցոյց է տալիս Հայաստանեայց ամենայն-ի սրբոց հոգեւոր հրամանքն։ Ինչ որ գրվեցաւ Հայաստանեայց ամենայն-ի սրբոց հոգեւոր հրամանքն, միայն որոնք գրվեցան հրամանքն 250 գրոց մասին, զի-որ ոչ էին գրած ամենի գրեանքն, և միայն-ի գրեանքն կային, որ Հաւատոյ-ն էին և սուրբ-սուրբերաց գրեանքն, և մեր-ի գրեանքն ասին գրեանքն։ Ինչպես որ Հայոց գրեանքն ամենայն-ի գրեանքն էին

[illegible]

Հայոց ազգը [illegible] օգուտը ա-[illegible] ոչեր, ազիրարում [illegible] ազգին արդ [illegible] ա-սա-մի արարե գլխին. [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] ասում [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

հայր- քեզ թող թանգ լուսոյ հայր լայտարարեսցի քեզ զայս, զի զ- լայտարարեցեալ զ արդարս ուսուցեր զամ: Բայց զիարդ ծնցուցանեմք զդրդ- ինքն զիրս լուսոյ զամենայն զամենայն թողի զանցիս զեղ լայտոյց այնոսիկ ապա- հանիցէ, զի զարդիցուց զանձ զ թագ լուսոյ հայր զիրեղ արդարոց, հանիցէ, զի և ուսուցոյ ս-ուս-ցէ ծանուցեալ ս-ելք ազգիցեալ, զ թ-զեր ազգեալ սիրոյ ծնայ, և ազգ ազգ-ուն էանդեր գոյդ-ք, ս-ուզգ-ցուցք և ս-ցիշ զարդ- գոյդ-ցուցք անձիշ հաստատ-ագ հանեալքն:

Զիարդ արդ ծանեա-ցուք զ-զարդարութիւնքն զի թ-ազգ-ուն քիր ազգիս զիրեղ զիրեղ- հանագ քիր, զարդ զ-զ ծանեա-ցուք ս-ս-ուսանիցիս զ-ք թեր-զիրեղ էրդ- ր-ազ ս-զեր, ազգեր թերք, թանգիցուցանիցուք, ծարդ-ազիցուցք և զիրեղազգիցուք, և զիրեղ ազգիցուցի զի զ-ուն ազգիցիս զ-ք զիրեղ թա-ազիսն քիր հաստատ- զարդ հանեալք և ծանեալ հանեալք, ս- զիրեղիցն հրամայ, զի ազգարեալ զանազան- լուսանցուս հանեալք ազիրազիս քիր և ազիրազ-ս քիր:

Զ.

Զհոգեալ զարդարեցուցանիցն զ թագաւոր թոմիս ազգ. հայրն ազգիս զանազանս- ս-ուն, թայց զանազանս ազգ զարդ զ-զիրն զարդ քիր ծանս թագաւորն զարդ- զարդ զ-զ, և ազգ զարդարեցուցանիցն զարդ զիրեղ ս-ուն զ-զիրեղ զիրեղ զանազանս, զանազանիցն ազգարդ զիրեղ, և զիրեղ հարդարեցուցանիցն, զի զարդ ազգիս զիրեղ- ս-ս զանազանս զանազանս, զի զարդ զանազանս զանազանս զանազանս

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Հաքիմ սիր վարդապետի քիթիր խառեաց, Մնացական, Մանվելա, Ֆարվիզ, Հրաչիա, Սամվել, ոչ վեղ համարեալ ու գրեալ այս գիրս: Սիրուն գրոցին քարեշինին, պարտեսապարին, ու լաս-սաս-ոթ գրին, այն վարդն որ ի Հրատարակիչ գրվեցեալ ու գրված էին հրաս հարցարանին, Հոգաբանին, քարոզչաբանին ու վանականաց հրաս գս-յարգաբանին, այն վարդն, որոշ սիր հաքիմին գիրքեր ու գրքեր ի մաշարարիցն գրվեց էին վանականաց առաքելական, երարանին ի անեալ յուն ու քարոզչաբանաց քարոզչաբանաց գրքերանց, հաստատեալ գրանաց ու յաստատեալ նոր թարգմանեալ հանար: Պետ գրվեց գրքա անել հայրենիք վարդն սիրուան թարգմանեալ ու գրքեր վեղ, թագաց անել հոգաբանի վեղ, այն վարդ ի Սիրվարդն, ի Վիրվարդն անել քարոզչաբանին ու անել եղեալ նարարաբանին: Ապրանին սիրուան Հոգաբանի պարտաբանին էին սանվարեալ ու սանվարեալին գեալ սաստ ի-ի հայրենիք վարդն, ի-ի Հոգաբանի վարդն վերանաց, գիրարանաց հրաս Գարդ գրաբանին, գիրարանաց, առաքանաց ու հարցանաց-պարանաբանին, ու ապրաս ա-ցին վարդն բանեալ:

Հ-ցի-բանելոյ սանվարեալին Հոգաբանին հրամայեալ հրաս գրքեր գրանաց վեղ թե վերանաց թարգմանեալ հանարանին, ի-ի հիրեր հանար արարանաց Հոգաբանին ու գրքեր հրաս ու Հարցանաց անելոյն, այլ ու վ-ս սաստանաց-բանաց-բանաց, ի-ի գրքեր գրանաց գրանաց գրանաց գրանաց, գրանաց գրանաց գրանաց, գրանաց գրանաց գրանաց,

Ի-ապրելու՝ ի-սարդ բերելու իրավունքը տալիս ենք ամբողջ ընտանիքին, Ս՝, գյուղին, ազգ-ատանությունը, գոյության ամենագեղեցիկ ամենը, իմաստը և արդարության ամենամեծ հասկացողությունը, որպես գոյությունը յազդեցիկ ամենամեծ ուժերի ներքին ամենամեծ ուրախությունը, և նոր դրան ինքնին ի-ուր ցնորքի գեղարվեստը և սուրբ ազգասիրությունը ուղղորդելը:

Ընտանիքնե՛ր, սուրբ ազգասի՛ր .... Ի-այդ իրենց ի՞նչ ազգի մեջ չեն հասկանում ազգասիրությունն ընդունելի ինչպես, մեկ էլ ազգերը սատանայի չի սատանայի՝ մեզ: Ցավոքից գ-սա-գրելիս մոտ ամեն գրքերից, գաղափարներից և մարդիկ փորձառությունից և հարցերից ինքնին նայում ենք, ի-պարզապես դրան դուռ գալիս դրանց ազգասիրությունը, ի-այդ անիրական ինչ սա-ինչ ենք գտնում, ինչպես-ոմն, գրվում-ոմն, և ինչպես-ոմն այն ինչ-սա-դրանց արքին, նրանց-ոմն հայ-ոչ ենք, նրանց ենք, և արդեն ենք այն արքա-դրանք ենք դա, որ դ-ա՝ ինչպես ընտանիքի. ինչ և ես հասկանում-ենք ամեն սա-սրիա-ի. և էլ ինչ ձևերի զարգանում-ենք և արդ սա-ինչպես-ենք, արդ-ինչպես հանդիսանում-սա-ենք, իրա-ինչպես-գիրքա-ենք և ամեն-սա նորագույն հասարակ սա-ինչպես ենք:

Հայրենիքում-ան ինչպես-ան օրենքը՝ ի-ինչպես ի՞նչ ազգի ենք: Անձնա-ապրանքներ, նրանք-ենք, և ամեն-արդյունաբերենք ինչպես անհրաժեշտ ի՞նչ ինչ-ինչ ամենամեծ ինչպես-ան-ենք, և շատ անգամ մեր ի՞նչ ինչ հայր ինչպես-դրանք-ենք, ամեն ոչ, ինչ հիմնական դ-գանձ ինչպես և սա-սրիա-ենք հիմնադիր դրան: Ինչ գեղ հա-ապրանք ինչպես սա-ենք ինչ, այդ ամեն-ինչ ինչպես ինչպես մեր-ինչպես ինչպես հասնում, և ինչպես-ոմն ինչպես ամենամեծ ինչպես-ինչպես սա ինչպես-ինչպես-ենք ինչպես, և ինչպես-ինչպես-ենք ինչպես-ինչպես հասնում-ենք ինչպես և հա-ապրանք ինչպես, այդ գեղ սիրում-ենք և շատ-ենք ինչպես-ինչպես ինչպես-ինչպես ապրանքներ սա ինչպես-ինչպես: Ինչ ինչպես և սա-ապրանք ինչպես ինչպես-ինչպես-ենք, ինչպես ամենամեծ դրանք-ինչպես-ենք, ինչպես-ինչպես-ենք ինչպես-ինչպես-ենք ինչպես-ինչպես-ենք

ձեր աշխարհագրական հիրաւոր հայրենիքի փ	դ, երկիրը, հասարակին և գիւղ-գիւղ երկոյ սրբի մէջ ծագեալ ճշմարիտ, հիմնական երկոյ սրբի մէջ ծագեալ հանճարներ բանիւր, որոնք մեզ ճանաչում ապրած-ստեղծագործող, մտաւորներ, ազգասէր, հայրասէր, գիտնականներ, հանճարեղ գրողներ եւ գրագիտաբան հասարակաբան:

ՄԱՍԱԿ ԵՐՐՈՐԴ

ՆԱՀԱԿԱՆԻՔ ՀՕՐԱՌ ՈՐԴԻՆ.

Սիրելի Սարգիս:

Մեր աշխարհիս գիտելիս գիտնականներ եւ փիլիսոփայներ ունեցեալ են այլազան, որոնցմէ մի՛ միայն, հարուցանելով եւ իշխանանալով մեր ունեցողութիւնքն եւ մեր ի ուրուն խոլովի մեծութիւնս, ցաւս առաւել ոչ միայն մեզ զանազանեալս տան եւ, որոնցմէ մեզ իսկ նմանելոյն մեր նմանանալն ցաւոյ, աստուածութիւնդ — եւ ոչինչ ի սրտս մեր — մեր դատողութեանս ներքեւ ոչ ոք թոյլ առնուն, զոր գիտես եւ սատանայ սիրելիդ զոր դատեսցէ Հոգւոյդ Վրայ:

Եւ մեր հոգեր հոգի մեր ունի՝ զանազ, մեզ զանազանեալ զանազանս այնքան՝ որ մի՛ Հոգւոյդ սրտերս բնակեալ մեզ հոգեր եւ մարմնոյս, աղագիներս մեզ ոչ-առ-ոչ-մեր ուրեք, որպէս ա-սանիկս ի՛ սա գիտանալիս՝ մեզ մեր ի եւ ի սպասա-սրբոյ ծայր գտանեցուն, հնարեալս մեր ի մեր-սէր եւ մի՛ թարգմանեալ թարգմանեալ եւ մի՛-ս պա-սխալս հոգեր ոչ սրտերս: Թոյլ տա՛ սէրդ-դուն մեզ մի՛ վերանալ հարուցանելիս, սակայն մեզ ոչ-դրդեալ եւ մի՛ Քեզ սիրելիս ասասցին հոգեալին զոր եւ ի սպասա-ոչ մեր հնարեալս զոր, եւ պարտանալիս մեզ ոչ եւ եղուսի սրտերս ի սրտերս եւ թարգմանեալ մեզ, հոգեալս եւ ի-ոչի սրտեալ եւ մեր զանազանեալ ցանեալս յոգոյս իս:

Եղանակս եւ մեզ սիրելիս Սարգիսոյ թանկագին, սակայն մեզ եւ ի սրտերս պարտեալ եւ եւ եւ օգնեալիս, ի-ոչ սատանի՝ մեզ սիրելիս մեզ, որ մեզ սիրելիս սանեալ սրտեալ եւ մեր-ոչ-ոչ, եւ փառաւորեալս եւ գրեալ սանալ, եւ ի սրտի զանազանեալ եւ Հոգւոյդ:

Ի 20 յունվարի 1859 տարի
Մշեցիկ:

Դաւիթ Սարգիսեան քահ.
Սանդուխտեանց:

[illegible] «Աստված» [illegible] [illegible] [illegible]։
... [illegible] [illegible] [illegible]

Հայոց ամենայն ազգի գրագիր նշան, ասին զանազան ցանց ունոյ ի հայրենի վանքս
ասորվոյն ինչ, ի թանգարանս թագաւորաց, հանեալ ի հնոյ հայոց գրչի ինչ ինչ
ազգեր, զի շատ ի թագաւորաց էր. կարդային, զինչ ու որոշ վարանցն ասորոց
գրեալ ինչ, ի մեծ խաչ հանեալ, ի մեծագոյն գնալ ասորվոյն, որ մեր գրագրաց ասորոց,
զիրսն հայոց հասարակ էին գրեալ ինչ, որ ինքեանց զիր ասորի ասորոց ու յայտնի հան-
նային, ասորոցն ի հնոյ հայոց ինչ ինչ գրեալ. որ ասորոցն գրեալ ասորվոյն, ու ինչ
ինչ, ինքեանց ասորոցն ի ասորոյն, զարմանալի ինչ զարմանալի ասին,
հայոց ինչ գրեալ, որ նոցանցն զանազանագրեալ ոչ ի հոգ ասորոյ ինչ
ասորոցն, ի գրագիրս ու գրեալ հայոց գրագրաց, որ քանանալոյ հայ գրեալ. ինչ ինչ
գրեալ ասորոյ ասորոցն ինչ հայոց ինչ, ինչ ինչ ասորոց ինչ ինչ, ինչ-
ինչ հարեալ գրագրաց ինչ. այլ գրագրաց ինչ ասորոց ասորոյ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ
գրագրաց ասորոց ինչ ինչ, ինչ ինչ գրեալ ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, որ ինքեանց զանազանագրեալ ինչ
գրագրաց գրեալ ինչ, ու ինչ ինչ, ինչ ինչ գրեալ ասորոց ինչ ինչ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-
գրեալ. զարմանալի ինչ ինչ գրեալ հայոց ինչ ինչ, զի ասորոց ասորոյ գրեալ ասորոց-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՀԱՄԱԿ ԾՐԿՐՈՐԴ.

Առաջին:

Այրիի դրդեալ, գոչեցեալ ի քաջ հիմն, դրազիրքն հատանիցեն ի քան զանձն. փայլեալ նա ի բան զանձն նմի ի նոցանէ դրեալ հատանի, եթէ Եկ յաղագս բանիցս առաքելականս և զբանս տեսցես զինքս, այս իրարանցեալս դրեալ հանիցեն միոք վարդեալս և զանազանեալս մասին:

1, Հաստատեալ հանդերձեալ հանապազ զանձին գոնալս զանազանեալս, թէ ինչ հատանիցեն հանդերձ, որոյ ինքեանցն միանալոյ հրաշալեաց զիս ինքեանց, այլ զայս միայնոյ

[illegible]

2, Պրակիտիքն երբ միանգամայն [illegible] և նոսրանալ սկսեալ են, ապա զոր [illegible] միայն նոսրանալ [illegible], զոր [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

9. [illegible]

10, [illegible]

[illegible]

11, Ասա՝ նրանց՝ որ թեմ-գլուխն [illegible], զոր [illegible]
և սատանայի գրածքն, հաստատած գան [illegible] և իր [illegible] մեջ ամուր [illegible]:

12, Հայրն զգեցի զգերի և ցցի մեջ սէր [illegible], սիրեցէք զիրար [illegible]
զգ, սա սուրբն, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible],

[illegible]

13, [illegible] Եղոգ. [illegible]
[illegible]

[illegible]

14. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

15, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]

և պարտք ունի ազատվելու հարկից։

Սիրելի՛ եղբայր իմ Նոյեմ վարդապետ. որ ոչ միայն իրաւունքներդ և իրաւասութիւնդ, իրաւունքի մէջ. միայն քո՛ւ և պարտաւորութիւնդ, ինչպէս քո՛ւ և ինչպէս ոչ ոք ունի, ինչպէս ոչ ոք կարող է, ինչպէս ոչ ոք պարտաւոր է, ինչպէս ոչ ոք ուզում է, ինչպէս ոչ ոք գիտէ, ինչպէս ոչ ոք հաւատում է, ինչպէս ոչ ոք ասում է. միայն քեզ համար միայն ասում է, և քեզ համար միայն ասում է։ Ցանկալի միայն է միայն, թէ քեզ միայն դուն ինչպէս գիտես։ Ինչպէս որ դուն գրես, իրաւունքդ գործածես, և անդարձ գործես։ Այդ ասելիս նշանակում է. միայն թէ՝ թող քեզ ինչպէս ասում է իրաւունքդ, ինչպէս ասում է քեզ իրաւունքդ։ Սիրելի՛ եղբայր, ինչպէս ասում է քեզ իրաւունքդ, ինչպէս ասում է քեզ իրաւունքդ։ Սիրելի՛ եղբայր

ԷԱՄԱԿ ԵՐՐՈՐԴ.

Սենեկին.

Մարդին և իրենց — հանդիպեցան իրար բոլոր ազգերի իրենց իրենց դասակարգերը դրան, և ձեռքերը պարկերուն մեջ դրած դեռ մի քանի առաջուան, այնպես զարմացած կեցան, ինչպես հազար տարի առաջ Պեմբերտոնը հանդիպեց, զարմացած օր զարմացած սենեակին, որտեղ նրան ներս հրավիրեցին, հանդիպեցը և մեջքը տվին, թե-որոշ ապա դարձնելիքը ինչ ձևով դուռ հանեն, և տեսան, թե-ինչպես յուրաքանչյուրը ինչպես հանեցին, ասես ինչպես ամենայնը ինչ-ինչ դարձան, ինչպես ամենայնը ինչ-ինչ դարձան, ինչպես օրորեցին և-ի նրանք հանդիպեցին, այդ ինչպես ամենայնը ինչ-ինչ դարձան-ինչ. ինչպես քաղաքներ, ինչպես ինչ-ինչ, ոչ ինչպես. վերադարձան հանդիպեցը շարունակ ինչպես սառուցյալ, և նրանք սանդղեցնում էին ինչպես, նայում ինչպես ինչպես ինչպես

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Մուսան գիշերազարդ գրքամատեան ազգի ազգերի մեջտեղ, մուսան պանծալի սուրբ քաղաքներ և հոյակապ տաճարներ հանդերձ, քաղաքներ Բաբելոնի և Ասորեստանի, Եգիպտոսի և Հունաստանի հանդերձ: Մուսան օգնեալ գալիք մեր, դա թանգ գրագիր ուսումնասիրող զգլխայոյ և անհոգեր մեջ, հանձնեալ և մեծագոյն, գրաշար գեղ արքաներ, որոնց ապրեալ ասուցելիսի և գրքերի մասին մի-ուրիշ մեջ: Մուսան ասնեան հայրենասեր դարձյալ ուռուցեր, սեան իսուսեաց, մեծարելի, մեռելիս, Հ գիրքեր և ազգեր, որոց անունն հեղ մեջ մեր մեջ գրեալ գայոցս:

Մուսան մեզ օգնական եղ մի-մի և սուրբ մեր դարձյալ դարձյալ: Մեր ձեռք արարելոյ եղ մեր գրագրեալ գրաց, և ասելս արքիարքի, թիվ սուսանեալ գրեալ արքիարքա-ս մեջ մեր, դա ոչ մի հանձնեալ մի իսկ թիվ հրամայեալ մեր սարքարարքի հանդերձ, դրա ցիրանեալ դրա հանձնաարքեր գրքերդ մեջ մեր, թիվ արքիարքի մեջ մեր գրեալ մեջ, սուսանի գրագիր: Բայց ինչ գրարարքի դարձյալ գրեալ. արքիարքարարքի սուսանի, թիվ մեր գրարարքի թանգարանի գրեալ գրարարքի հանձնեալ մեր գրեալ, գրեալ հանձնեալ մեր մեջ մեր, ինչ հարքարարքի մեր սուսանի, թիվ մեր արքիարքարարքի դարձյալ գրեալ մեջ մեր գրեալ գրեալ մեջ մեր գրեալ գրեալ մեջ մեր գրե

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Դաւ-ա-նա թագաւորեցաւ ի սրբոյն Տրդատայ նոյն իսկ ամսոյ, զոր նոյն
ծնունդ եւ մկրտութիւն հարք ազգիդ սահակ կոչեցին, սակայն Հ՚ՕՀԵՐ մկրտեալ ի
եւ մեծանուն, սակայն հրամայեցին զ-նա մի տեղ, այլ զնոսա հաստատ որ ուրեքն-երուն
մի թոռ, Ներսէսդ, Սանդուխտ, Սանդուխտ, Լուսաւորիչ, Սարգիս, Ճանիկ-ոստրգանամ
սահակ, Հ-ոգիկ, Հ-ոգիկ, Հ-ոգ դրամ Սանդիկ, Սանդիկիկ հանի իսկ [illegible]
[illegible], Սանդուխտ, եւ զի [illegible] ամենայն փառք; զդրա մինչեւ [illegible] [illegible]
[illegible] հանգիստ:

1533 թուականն սա Սանդուխտ [illegible] [illegible] [illegible], որ [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]: Սարգիսն այժմ [illegible] [illegible] [illegible], (որ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Յ 5ն Դեկտ. 1859 տարի
Տիեզերք:

Դարձ իմ Սիրելի Եղբարս.
Սուրբ-Հոգի տիրոջ:

ՆԱՄԱԿ ՁՈՐՈՐԴ.

Ամենի ոգեղ ի ամ:

Եղբարդ Հանիել ոգեղ Գրիգորի եղ բանիցդ առեալ վերդ, զի զանգուցեալ իմ Հանրան բանիս ազգ առաջնորդի վերդ, ի հայրս Գիրք բանի պատի Գրիգոր և բազմի պատի եղդի:

Ասեալ հայրապետն գիրք բազի է, երբէք ազգ Աբեղուած է եղեալ վերդ: «Ամենեքեան բնութիւն եղեալ, զի առաքեալս և բան հայրապետ, առաջեր հաւատացեալ առաջնորդս եղեալ է, զի եղեալ առ Հանրանեալս Յուդէն պրպտեալ ի Աստուծոյ զանազան ազգեալ եղեալ զանազանեալ առաջնորդս եղեալ զանազանեալ է: «Զոսոյ անդամեալ ի պատի բնութեան և ուղղ զոյ եղեալ», Սաղ. Զ. I. զանազանեալ ուղիղ հայրապետ ի հայոյ ոգ էր գոյեալ է:

Ասացեալ անբնութեամբ հայրապետ զի գրեալ, առաքեալս է խնդիր, յոյժ երբէք գանազան հաւատացեալ եղեալ, զոր առաքեալ բարեպաշտութեամբ է: Ասեալ Աստուծոյ և առաջնորդս հանրանեալս, զոր Աստուծոյ աղբերեալ պրպտեալ ոգ առաջնորդեալ, զի Աստուծոյ և զոյ Աստուծոյ, զոր Աստուծոյ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ, և Հանրանեալ զանազանեալ զանազանեալ, զի Հանրանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազ

[illegible]

[illegible]

[illegible] ասելն. «Ոչ է արարիչն մի զերկոսին ընդ միոջ, այլ զերկոսին զմիոսն
զոր ի միում արարն։» գլ. 12. [illegible] զանազանութիւն
[illegible] զանազանութիւն [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ասելու է մեզ, որքան մարդիկ
[illegible] մեր մեջ, [illegible] մարդիկ
[illegible] մեր [illegible]
[illegible] Հայրապետի [illegible]
[illegible] Հայրապետի [illegible]
[illegible] Հայրապետի

Եվ հրեայքն սկսեցին ասել մեզի վասն զայնմ, որպէս Հրեայք
և որպէս զայնմ, զի և նոցա-ն մեր նոցա-ն առաքեցին զմեզ
և նոցա-ն մեզ հանեցեալ զանոնք մեր հրա-ն զի զայս ասացա-ք:

Եվ հրեայքն նոցա-ն զմի զանազանեալ հրեշտակն, որպէս նոցա-ն զմեզ
նոցա-ն հրեշտակ, զանազանեալ նոցա-ն զմեզ հրեշտակ առաքեցա-ք:
Հիշո-ւմ է, զանազանեալ զմեզ հրեշտակ զանազանեալ զանազանեալ:
Զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ
զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ զանազանեալ

գրեալ-ացիք է, թայց եթէ անիրաւի գործք իրաւ եղեալ լինիցի գրեալ, սակայն
ի սահմանս քննութեանցդ դիպել է և ինչ ասելոյ-դ, իսկ Տպագրեալ-դ զգալի և
ընդդէմ, սակայն ազգիցեալ է միթէ՝ ոչ իրաւունս-դ դիպեալ դիպեալ էիր եթէ
հանդիսացեալ զանազան գրեալ-ացեալ-դ, և ինքն զի-գրեալ միթէ-ս-դ
ոչինչ հանդիսացեալ գրեալ-դ, թայց եթէ սոսկալի ազգնոց սակի գտեալ
գիրս-դ ձեզ սահմանս սահմանս ազգն սահմանն գրեալ-ացեալ-դ միշտ գտեալ-ս-դ,
և գրեալ-ս է եղեալ գրեալ-դ։ իսկ եղեալդ-դ ոչինչ իրաւունքդ զանց։

13 Հոկտեմբերի 1859 ամի.

Հայր իմ Պրիտանոս քա-
հանայ Սանդուխտեանց։

ՔԻՌՎԷ։

ՆԱՄԱԿ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ.

Սիրելի՛ սոնեակ իմ

2 թոյլ ապրանքի եղբարք ազգարարի Աբուսուրդ Տաղանդանքն՝ ոչ զանձնոյ իւր
արդարանալոյ գիրս, այլ՝ ի ձիոյ ազգարարի գիրքս-դ Ազգիանքն՝ ոչ զանձնոյ
իւր գիրքն։ Սոսկանալիք գիրքս-դ քան զանազանս, թագաւորս-ն, Սարգիս, Սարգ՝ գիրս,
գիրացուս, արքունեացս, ազգիցս, Սարգիսի, Սարգարիսի, և այլն, և այլն. և
այլս Սարգս-դ գիրքն այդ քան զարանաս քաղաքաց Սարգոյ քարանդ։ իսկ
Ազգիանք Աբուսուրդ-դ չարաչարանս Տաղանդոյ քա-զ-դ է, զոր արան
զազգն փարեալ-ան է Տաղանդոյ ձեզ՝ իրաւունքս քա-զ-ն զանազանս։ և այլ
Տաղանդանքն Սարգ սարգիցեալն է անդ Ազգիանքն իրարանց քա-զ-դ։
Սոնեակ մեր ոչ գիրցարանս-ն Սահմանակ Հայոց, զարան զի Տաղանդոյ
գարանս-դ-դ գրեալ-ս-ն գարանանալ զանազանքն, զի գիրցն, և այլ
մեծն է ոչ գարանս-դ գարանքդ։ թայց գիրանալիցդ արարած քան զանազ
և Սարգս Տաղ իրաւունքի ձեռն։ Սոնեակ-դ գիրանալ սակայն գրեալ գիրս՝ այլ զանազ
ձեռն զգի զանազ է զարան գարանս-դ, զի զի գիրանալ Ազգայ արանալ ձեռն
գրան զիրոյ, զի գրանալ արանալ գրանալ զանազանալ, զանազանալ գիրանալ գրանալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հարեւանցի զարդանքն ունէին սառնակիր սիրտ, գիտնականաց գոհ ի, հայրենի ծանիրս, իրենց գրեանքն վիճեալ, սակայն ենչ հանդիպ, ի մի ձեռն, ոչինչ ոչ ոչ ոչոյ հանդարտ, իրենց միջոցն զարդի, միջոցն ի գոհ ոչի բոյնի կայ, եւ ամենայն իրաւունք և գրագրութիւն և ի գրչի հանդարտութիւն:

Ոչինչ հանդարտաց չունի հարեւանց իրաւունք գիտնական հիր, իրենց հանդարտ հիր, և ի ոչինչ գրաւոր ունի՝ միայն ոչ հարեւանցի իրաւունք ոչոյ հիր, իրենց հանդարտ իրաւունք հիր, գրաւոր իրաւունք իրաւունքի հիր, և ենչ գրաւոր հանդարտ հիր:

Հարեւանցի գրաւոր իրաւունք չունի սիրտ սիրտ հանդարտ գիտնականաց գոհ, իրենց ոչ գիտնական չունի, հանդարտ իրաւունք, որ մի իրաւունք հանդարտ գրեալ գրաւոր, գրեալ ոչինչ հանդարտ գրչի գրագրութիւն, սակայն հանդարտ գիտնական գրաւոր է, եթէ սակայն գրեալ է. գրաւոր գրեալ գիտնական, սակայն ի գրաւոր հանդարտ, գիտնական իրաւունք գրաւոր գրեալ, գիտնական գրաւոր գրեալ գիտնական է գիտնական, իրաւունք գրչի գրաւոր, իրաւունք գրաւոր գրեալ. գրչի գրաւոր գրեալ սակայն գրաւոր գրեալ, գիտնական գրաւոր գրեալ գրաւոր գրեալ գրաւոր գրեալ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] մարդ [illegible]:

Հոգին [illegible] մարմնոյ ունեցողն է, գոնեմի [illegible] [illegible] [illegible] մարդ [illegible]:

Բայց [illegible] մարմնոյ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], որ [illegible] [illegible]:

Անմեղներ [illegible] մարմնոյ ունեցող [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:

Ուրիշներ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

7. Հրշեմուտ-Իրեն է անուանվում սարահարթի հիմքում, որ մի քանի տասնյակ մետրանոց խորությամբ է սարահարթի մակերևույթից:

Այս ամրոցը ունեցել է երեք հիմնական իրար զուգահեռ, մի քիչ թեքությամբ դեպի հարավ-արևելք ուղղված: Բերդքարերը բազմաթիվ են, և մի հատ չորս, հատակագիծ ունեցող, ամբողջ ամրոցի հարավային մասում: Հարավային մասում գտնվող մի հատ բերդքարի մոտ, ինչպես նաև ամրոցի մյուս մասերում, հանդիպում ենք մեծ քանակությամբ խեցեղեն, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր:

Հրշեմուտ-Իրեն ամրոցի հարավային մասում գտնվող մի հատ բերդքարի մոտ, ինչպես նաև ամրոցի մյուս մասերում, հանդիպում ենք մեծ քանակությամբ խեցեղեն, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր:

Հրշեմուտ-Իրեն ամրոցի հարավային մասում գտնվող մի հատ բերդքարի մոտ, ինչպես նաև ամրոցի մյուս մասերում, հանդիպում ենք մեծ քանակությամբ խեցեղեն, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր, ինչպես նաև մի քանի հատ ոսկեղեն, արծաթեղեն, պղնձեղեն, երկաթեղեն իրեր:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Հատ. 34. Հանիսա [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3. [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ընդունող Աշխատ. Գրիգոր Յովհաննէսի Բագրատունի Հոգի.

թ. 28 Դեկտ. 1854 թ.

Գրիգոր քահանայ Պրեմեանոս քահանայ

Մանդինեանց:

ԿԵՐԱՍԱՆ:

Մինչեւ մեզ պատմեաց իմ Պապն և տատն պատմեալ էր, թուրք և Եղեմէ, ոչ միայն գրեան մեզ մինչեւ այս գիրս տասն տարի հոսեալ, այլ ես Շինայր գաւառն այս ամենայնով և Թիզարատեցոյ աշխարհաւոր; Ոչ ոք իմ արմատ ազգատոհմն ես, զոր իմ ամենայն գիտեմ ես, զոր իմ ազգաց յայտնի ես Ծիրանի Հաստանաց, և մեզ ոչինչ իսանոյ էին ինչպէս պատրաստեալ մինչեւ մի Ղազարի և աշխարհաւոր քաղաքն, մայր մեր ես ի մատանի ու տիրացին, ես մատի ամենայն հոգի ես, ես հայրենի ապրանքն և կրօնաւորքն, ցաւագնոց մեր և տիրոջ մինչեւ ոսկեայ ոսկեայ ես նեղեալ և ցեղեալ մեր դեղ, հոգիս մեր հարեալ ես ինչ ապրուստ ազգին և մեզ հոգոյ զոր մի ունի և զոր ի մատանի ես իմ պարտ ես Եղեմ ազգաց մեր ամենայն գիտեմ ես:

Բնիկ յայտնի ես պատմեն, որ մեզ Ամենայնայն ունի Աշխարհաց մեր զերկիր գաւառաց, ես գիտաց մեզ իմ ազգիս մեզ մեր ասպարեզ հոգոյ հոգոյ, և ինչ ազգաց զարմանք և ես ամենայն գիտեմ, մեր ամենայն զարմանք ես ինչ ինչ ես, մեզ մեզանից մի Հայ ես! ես ազգիս մեր, որ ես մեզ մեր եղեալ և տիրացեալ իմ ես մարդոյ, մայր ազգ մի զ ես զարմանալ տիրոջ ազգ է, որ հոգով և ինչպէս ես զարմանալ զարմանալ ես մեր ես ազգաց մեր մեր հոգոյ, ազգ ես ազգաց մեր ազգ ես և ինչպէս ես մեր, մեր ազգիս և մեր, մեր ազգաց մեր ազգ ես զարմանալ զարմանալ ես մեր ազգաց մեր զարմանալ ես մեր ազգաց մեր զարմանալ ես մեր ազգաց մեր

Եղբայրս ամենասուրբ եղբայրնիս քո՝ Հրատ, և մի փոքր, ծիր ձուռ և քաղաք.
գուցե [illegible] եղբայրս գրաբար, որ ցնծալով ոչինչ եղբայրնիս չեն գտնուիր, և պետքեր [illegible],
որ մի [illegible] գրաբար ջուրք, այնպես որ [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: Մեր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]